

Bevezetés

A *Kilényi Géza Egyetemi Kutatóműhely* 2018-ban alakult azzal a céllal, hogy tudományos szervezeti kereteket biztosítson a tágabb értelemben vett közigazgatási eljárás vizsgálatának. Tágabb értelemben, vagyis a közigazgatás eljárásainak.

Alaphipotézisünk, hogy az állam működését befolyásoló állami eljárások szorosan összefüggnek a Jó Állam fogalomrendszerével. Ahhoz, hogy az állam által nyújtott egyes (köz)szolgáltatások (például postai szolgáltatások, egy okmány kibocsátása vagy éppen egy közlekedési szolgáltatás) versenyképesek legyenek a privát szektor szolgáltatásaihoz képest is, vagy akár ahhoz, hogy a hazai szolgáltatások teljes köre versenyképes legyen a környező államok vagy épp Európa vezető államainak szolgáltatásaival, elengedhetetlen a közigazgatás eljárásainak komplex vizsgálata és reformja. A Kutatóműhely arra keresi a választ, hogy milyen formában, milyen eszközökkel tud az állam a működésén, az eljárásain keresztül hatékonyabbá, szakszerűbbé válni.

A Kilényi Géza Kutatóműhely egy olyan iskolateremtő tudósról kapta a nevét, akinek munkássága egybeforrt a közigazgatási eljárás és közigazgatási eljárásjog fáradhatatlan modernizálásának céljával.

A Kutatóműhely első kutatása *Az állami eljárások racionalizálásának alapkérdései* címet viseli. A kutatásunk elsődlegesen arra hivatott, hogy megvizsgálja, milyen összefüggés mutatkozik az állam megítélése, hatékonysága és az állam egyes eljárásai, azon belül is elsődlegesen a közigazgatási eljárások között.

Kutatásunk nem előzmény nélküli, hiszen annak a munkának a folytatása is lehet, amelyet az Államreform Bizottság 2015-ben megkezdett: a Kormány az Államreform Bizottság felállításáról szóló 1602/2014. (XI. 4.) Korm. határozat 1. pontjának c) alpontjában kiemelte az állami ügyintézés reformjának szükségességét.

A kutatásunk arra irányul, hogy feltérképezze a neuralgikus eljárásrendi kérdéseket azokon a területeken, amelyek az állam működése szempontjából a legfontosabbak (például a beruházási kérdések, közbeszerzések, vagyoni jog, támogatáspolitikai, szociális igazgatás), és megfelelően alkalmazandó, egységes megoldási módozatokat dolgozzon ki. Emellett meghatározza a hazai közigazgatási eljárásjog dogmatikai alapjait és karakterisztikáját.

A kutatás első szegmense *A klasszikus közigazgatási hatósági eljárás és eljárásjog az állami (köz)feladat-ellátás rendszerében* címet viseli, amelynek elsődleges célja a közigazgatási hatósági eljárásrend vizsgálata szabályozási oldalról a hazai közigazgatási hatósági eljárás(jog) karakterisztikájának meghatározása érdekében.

Ennek eredményeit foglalja össze ez a kötet, amely összesen tizenegy részben dolgozza fel a hazai közigazgatási hatósági eljárásjog szabályozásának legfontosabb etapjait, a kapcsolódó joggyakorlat fejlődését, felölelve a legjellegzetesebb karakterisztikai jegyeket.

E tudományos kötet elkészültében részt vettek a Nemzeti Közszolgálati Egyetem kutatói és számos olyan szervezet, amelyek jogalkalmazási gyakorlatukkal segítették a szerzők munkáját. Köszönet illeti a Kúria, az Alkotmánybíróság, a Nemzeti

Adó- és Vámhivatal, a Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége, a Megyei Jogú Városok Szövetsége, a Közigazgatási Eljárási Jogi Egyesület, az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala, az Igazságügyi Minisztérium képviselőit, valamint a kérdőíves felmérésben és a konzultációban részt vevőket.

A kutatás előkészítése során számos alkalommal tartottunk szakmai workshopot, tudományos egyeztetéseket, szakértői fórumokat a kutatás módszertanának és az egyes részek tartalmi elemeinek kidolgozása érdekében.

Ennek eredményeként a tudományos kötetünk felépítése a következő: az első részben röviden bemutatjuk a karakterisztika dogmatikai jellemzőit, majd a második részben az egyes közigazgatási eljárási modellek sajátosságait. Ezt követően részletesen górcső alá vesszük a közigazgatási hatósági eljárási kódexek legfontosabb szakaszait és jogintézményeit. A II–IX. részek azonos kutatási módszertant követve először foglalkoznak az adott jogintézménycsoport dogmatikai kérdéseivel, majd egy idővonalként bemutatják az első eljárási kódexünktől napjainkig annak fejlődési jellegzetességeit. Végezetül minden egyes rész feldolgozza a legfontosabb jogalkalmazási kérdésköröket, így különösen a bírósági, alkotmánybírósági joggyakorlatot, egyes esetekben az Európai Unió Bíróságának, illetve az alapvető jogok biztosának iránymutató döntéseit.

Terjedelmi korlátok miatt a jogalkalmazási kérdések és az esetjog elemzésébe nem bocsátkozunk, ahogyan – néhány szemléltető példa bemutatásán túl – az ágazati hatósági eljárási szabályozási kérdésekre sem térünk ki.

A gyakorlati ismeretek és tapasztalatok integrálása érdekében kétféle kutatási módszert hívtunk segítségül: egyfelől kérdőíves felméréssel¹ mutattuk be az egyes jogintézmények legfontosabb jellegzetességeit az Ákr. tükrében, másfelől pedig szakmai konzultációra² hívtuk fel a közigazgatási hatóságokat, amely keretében egy húsz pontból álló kérdéssorra vártuk a szövegszerű álláspontok kifejtését.

A kutatásaink eredményét árnyalja, hogy kizárólag a hatóságokat tudtuk megkérdezni arról, hogy mi a véleményük a hatályos közigazgatási hatósági eljárásjogi szabályozásról, az állampolgári elégedettséggel nem volt módunk foglalkozni. Ugyanakkor a Nemzeti Közszolgálati Egyetem által készített *Jó Állam Jelentés* eredményeit számos alkalommal idéztük a kutatási eredmények összefoglalása során.

A kötet X. fejezete a közigazgatási eljárás hatékonyságával foglalkozik. Végezetül az utolsó, XI. rész összefoglalja a kutatás eredményeit, megfogalmazza a kutatás alapján levonható következtetéseket, és kizárólag segítő szándékkal néhány olyan, a hatályos szabályozásra vonatkozó észrevételt tesz, amelyet megfontolásra javasunk a jogalkotó számára. Emellett segítséget kívánunk nyújtani a jogalkalmazóknak is, hiszen egy új normarendszer jogszerű, szakszerű, hatékony alkalmazása a gyakorlatban mindig kihívásokat rejt magában.

A szerkesztők

¹ A továbbiakban a kötetben: Kérdőíves Felmérés, amelyet a Mérési és Módszertani Iroda készített, a mintavétel véletlen kiválasztással történt, a felmérés reprezentatív volt, 1359 fős egységes empirikus minta kialakításával.

² A továbbiakban a kötetben: Konzultáció.